

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Tarmo Miilits
kantsler

Teie 05.04.2024 nr 10-10/39-24

Meie 02.05.2024 nr 2.1.-4/23/1026-2606-11

Lp Enel Pungas
osakonnajuhataja

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Menetluse lõpetamise teade isikuandmete kaitse asjas

Andmekaitse Inspeksioon algatas 31.08.2023 järelevamenetluse, et selgitada välja, kas Siseministeerium rahvastikuregistri vastutava töötlejana on rahvastikuregistri andmetele juurdepääsu õiguste andmisel lähtunud rahvastikuregistri seaduses ja isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) kehtestatud nõuetest. Järelevalves kogutud teabe ja sellest tehtud järelduste alusel tegi inspeksioon 27.11.2023 Siseministeeriumile rahvastikuregistri andmetele juurdepääsu korra muutmiseks mitmed ettepanekud ja ettekirjutused. Ettekirjutuste täitmise kohta on Siseministeerium andnud inspeksioonile tagasiside 08.02.2024, 01.03.2024 ja 05.04.2024 saadetud kirjadega.

Ettekirjutuse punkti 4.2 järgi pidi Siseministeerium lähtuma rahvastikuregistri andmetele juurdepääsude võimaldamisel vastutava ja volitatud töötleja suhte puhul edaspidi vastutavale töötlejale kohalduvast õiguslikust alusest.

11.12.2023 märkis Siseministeerium, et ettekirjutuse punkti 4.2 täitmine võib tähendada ühtlasi rahvastikuregistri seaduse muutmist, kuivõrd rahvastikuregistri seaduse järgi oleks volitatud töötlejal alus õigustatud huvi alusel andmetele juurdepääsuks. Sellisel juhul tähtjaks seadust muuta ei jõua. Siseministeerium lubas kaaluda võimalusi, kuidas leida lahendus ettekirjutuse täitmise tähtjaks selliselt, et ei tekiks vastuolu rahvastikuregistri seadusega.

08.02.2024 vastas Siseministeerium, et kaalub ettekirjutuse punkti 4.2 täitmiseks andmete juurdepääsu tagamisel, kuidas oleks võimalik lähtuda vastutavale töötlejale kohalduvatest õiguslikest alustest, arvestades samas rahvastikuregistri seaduses toodud rahvastikuregistri andmetele juurdepääsu aluseid ning avaliku ülesande määratlust. Siseministeerium märkis ka oma 11.12.2023 vastuses ettekirjutusele ja märgib ka nüüd, et see võib tähendada rahvastikuregistri seaduse muutmist, kuivõrd rahvastikuregistri seaduse alusel on volitatud töötlejal alus sellisel juhul õigustatud huvi alusel andmetele juurdepääsuks. Siseministeerium analüüsib täiendavalt rahvastikuregistri seaduse vastavust isikuandmete kaitse üldmäärusele ning teeb vajadusel muudatused. Vältimaks segadust tekitavaid olukordi, kus andmeid on vaja justkui avaliku ülesande täitmiseks, kuid tegelikkuses hakatakse hindama hoopis taotleja õigustatud huvi esinemist, soovib Siseministeerium vastutaval töötlejal ise taotlus esitada.

Inspeksioon märgib, et antud vastuse põhjal ei saa ettekirjutuse punkti 4.2 lõpuni täidetuks lugeda, kuivõrd Siseministeerium tõi oma vastuskirjades välja, et kui volitatud töötleja esitab

isikuandmetele juurdepääsu taotluse, siis on rahvastikuregistri seaduse alusel volitatud töötlejal alus andmetele juurdepääsuks õigustatud huvi alusel. Kuigi Siseministerium soovib vastutava-volitatud töötleja suhte puhul vastutaval töötlejal endal rahvastikuregistri andmetele juurdepääsuks taotluse esitada, siis inspeksiooni hinnangul ei saa selle vastuse põhjal lõpuni välistada, et Siseministerium asub siiski volitatud töötleja taotluse korral hindama tema õigustatud huvi, kuigi tegelikkuses võib isikuandmete töötlemise alusena kohalduda õigusliku alusena muu alus.

Inspeksioon selgitab veel kord, et kui vastutav töötleja kasutab enda nimel isikuandmete töötlemiseks volitatud töötlejat, siis toimub isikuandmete töötlemine vastutava töötleja nimel ja tema seatud eesmärkidel (IKÜM art 28). See tähendab seda, et kui vastutav töötleja soovib isikuandmeid töödelda avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks (IKÜM art 6 lg 1 punkt e ja RRS § 44 punkt 2), siis volitatud töötleja ei saa sellest õiguslikust alusest kõrvale kalduda. Volitatud töötleja peab IKÜM art 28 lg 3 punkti a järgi juhinduma vastutava töötleja dokumenteeritud juhistest, sh ka töötlemisele kohalduvast õiguslikust alusest. Kui volitatud töötleja kalduks kõrvale vastutava töötleja juhistest ja määraks ise, millisel õiguslikul alusel ja mis eesmärgil ta isikuandmeid kavatses töödelda, muutub volitatud töötleja IKÜM art 28 lg 10 alusel ise vastutavaks töötlejaks. Sellist kõrvalekallet, kus volitatud töötlejale kohaldub isikuandmete töötlemiseks muu kui vastutava töötleja poolt ette antud õiguslik alus ja eesmärk, ei saa ette näha ka siseriikliku õigusega. Seega on isikuandmete töötlemisel (sh rahvastikuregistri andmetele juurdepääsu võimaldamisel) oluline eristada, kas isikuandmeid töödeldakse avaliku ülesande täitmiseks või õigustatud huvi alusel. Lubatav ei ole nende aluste üheaegne kasutamine või vastutava-volitatud suhte puhul vastutava töötleja antud juhistest, sh õiguslikust alusest kõrvale kaldumine.

Kui Siseministerium analüüsib rahvastikuregistri seaduse muutmise vajadust seoses rahvastikuregistri andmetele juurdepääsuga, siis toob inspeksioon täiendavalt esile selle, et kehtiv rahvastikuregistri seaduse § 44 ei kata ära kõiki isikuandmete töötlemise aluseid, mida IKÜM ette näeb. Nii näiteks on avalikes huvides olevast ülesande täitmisest ja õigustatud huvist täiesti eraldiseisev alus isikuandmete töötlemiseks (seega ka näiteks rahvastikuregistrist andmete väljastamiseks) juriidilise kohustuse täitmine (IKÜM art 6 lg 1 punkt c). Seega võib rahvastikuregistri isikuandmetele juurdepääsu andmine näiteks mõnele eraõiguslikust juriidilisest isikust andmetöötlejale olla seaduslik, kui tal on andmeid vaja oma seadusjärgse kohustuse täitmiseks. RRS § 44 sellist alust isikuandmetele juurdepääsuks aga ette ei näe ja kohane ei saa sel juhul olla ka taotleja õigustatud huvi hindamine.

Kokkuvõttes võtab inspeksioon ettekirjutuste täitmise puhul arvesse seda, et ettekirjutuse punkt 4.2 eeldab Siseministeriumilt täiendava analüüsi teostamist ja võimalik, et ka rahvastikuregistri seaduse muutmist. Võimalusel suunab ja soovib Siseministerium vastutava-volitatud töötleja suhte puhul rahvastikuregistri andmetele juurdepääsu taotlema vastutaval töötlejal endal. Kõik muud ettekirjutuse punktid on Siseministerium täitnud.

Eeltoodust tulenevalt lõpetab inspeksioon käesoleva järelevalvemenetluse.

Inspeksioon võib edaspidi teostada täiendava kontrolli, veendumaks, kas ja mida on Siseministerium isikuandmete kaitse nõuete paremaks täitmiseks seoses ettekirjutuse punktiga 4.2 ette võtnud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Agnes Järvela

jurist

peadirektori volitusel